

R O M A N I A

MINISTERUL EDUCATIEI NATIONALE

Str. Gen. Berthelot 28-30, București - 70738, Tel. & Fax. (+40 1) 310.4214/3145420

[CUPRINSUL](#)

Programa

pentru obținerea gradului didactic II

(text formatat de Valeriu Stănescu)

Aprobată prin

Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3442/
21.03.2000

NOTA DE PREZENTARE

Prezentele programe se adresează cadrelor didactice care predau discipline socio-umane în învățământul gimnazial și liceal și care au absolvit facultăți de profil.

Conținutul și structura programelor sunt elaborate în așa fel încât să răspundă schimbărilor impuse de abordarea curriculară a proiectării și realizării activităților didactice.

Astfel, plecând de la o concepție care operaționalizează definirea și evaluarea competențelor specifice cadrului didactic, programele vizează:

- cunoașterea de către profesor a conținuturilor fundamentale și a principalelor tendințe în evoluția disciplinei și a metodicii acesteia;
- probarea capacităților necesare pentru proiectarea, realizarea și evaluarea activităților didactice;
- demonstrarea abilităților de comunicare, empatică și de cooperare necesare realizării actului educațional;
- disponibilitatea pentru angajarea în activități de formare continuă și dezvoltare profesională.

În consecință, pe lângă conținuturile științifice și cele ale metodicii disciplinei, programele definesc un număr de competențe specifice profesorului de științe socio-umane, competențe pe care:

- profesorul trebuie să și le dezvolte în procesul acumulării experienței didactice;
- examenul de definitivat și cel pentru obținerea gradului didactic trebuie să le evalueze.

Într-o formulare sintetică, aceste competențe sunt:

DEFINITIVAT	GRADE DIDACTICE
<ul style="list-style-type: none">- cunoașterea conținuturilor științifice ale disciplinei și a celor de metodică;- capacitatea de a construi demersuri didactice interactive prin adecvarea strategiilor didactice la conținuturi;- capacitatea de a adecva demersurile didactice la particularitățile de vârstă ale colectivului de elevi;- capacitatea de a construi un climat educativ stimulat și eficient;- comunicarea eficientă cu partenerii în activitatea educațională;	<ul style="list-style-type: none">- aprofundarea, dezvoltarea și selecția conținuturilor științifice în raport cu standardele curriculare de performanță;- capacitatea de evaluare a eficienței didactice a diferitelor strategii și tipuri de demersuri didactice;- capacitatea de modelare a demersurilor didactice și creativitatea didactică;- capacitatea de proiectare și realizare a dezvoltărilor curriculare intra - și interdisciplinare;- comunicarea eficientă cu partenerii în activitatea

<ul style="list-style-type: none"> - capacitatea de autoevaluare și de integrare a feed-back-ului în proiecția personală a dezvoltării profesionale. 	<p>educațională;</p> <ul style="list-style-type: none"> - capacitatea de autoevaluare și de integrare a feed-back-ului în proiecția personală a carierei.
---	--

Fiind date particularitățile disciplinelor socio-umane și influența modelatoare puternică pe care ele o exercită asupra formării și maturizării personalității elevului, precum și asupra întregului climat educațional al școlii, profesorul de științe socio-umane trebuie să demonstreze că:

- înțelege conceptele centrale și metodele de investigație specifice disciplinelor pe care le predă;
- are capacitatea de a crea experiențe de învățare semnificative pentru elev;
- înțelege cum învață și cum se dezvoltă elevul și poate să ofere oportunități de învățare care sprijină dezvoltarea fizică, intelectuală și socială a acestuia;
- înțelege că elevii sunt diferiți din punctul de vedere al felului în care învață și poate să ofere oportunități instructive adaptate la diferențele individuale de învățare;
- înțelege procesele de integrare curriculară și folosește o varietate de strategii didactice care încurajează dezvoltarea gândirii critice a elevului, capacitatea de rezolvare a problemelor și performanțele lui în utilizarea noilor tehnologii;
- are capacitatea de a alege și utiliza cele mai bune metode ce vizează motivația și comportamentul pentru a crea un mediu educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului în actul învățării, sprijinind astfel succesul școlar al acestuia;
- are capacitatea de a dezvolta activități didactice în cadrul Curriculumului la Decizia Școlii, activități co-curriculare și extra-curriculare inter-, pluri - și transdisciplinare;
- dezvoltă cunoașterea și utilizarea unor variate strategii de comunicare eficientă pentru a sprijini curiozitatea activă, colaborarea și interacțiunea elevilor în activitatea de învățare;
- planifică activitatea de predare - învățare pe baza obiectivelor curriculare, a cunoașterii proceselor predării - învățării, a conținutului disciplinei, a abilităților elevilor și a diferențelor dintre elevi; modelează activitatea la clasă conform obiectivelor evaluării;
- înțelege și folosește o diversitate de strategii de evaluare pentru a aprecia și modifica activitățile didactice, asigurând continua dezvoltare intelectuală și socială a elevului;
- evaluează efectele opțiunilor și acțiunilor sale asupra elevilor, părinților, altor colegi (profesori) și modifică aceste acțiuni atunci când este necesar;

- caută în mod activ oportunități pentru perfecționarea sa profesională continuă;
- contribuie la stabilirea unor relații pozitive cu colegii, familiile elevilor și altor organizații existente în comunitatea în care trăiește, în așa fel încât să stimuleze angajarea acestora în sprijinirea activităților școlii;
- înțelege necesitatea de a asista elevii în orientarea lor către carieră și de a integra educația pentru carieră în activitatea didactică;
- înțelege aspectele de ordin legislativ ale activității sale, respectiv, drepturile legale ale elevului și părinților, precum și propriile sale drepturi și responsabilități;
- înțelege criteriile de evaluare a activității sale și are capacitatea de a le integra în conceperea și realizarea activității didactice.

TEMATICA EXAMENULUI PENTRU GRADUL DIDACTIC II

I. METAFILOSOFIE.

1. Conceptul de filosofie, specificul demersului filosofic și domeniile reflecției filosofice.
2. Stiluri și tipuri de filosofare, argumente și metode filosofice.
3. Filosofie și știință: presupozitii, probleme, limbaj.
4. Filosofie și artă, filosofie și religie.

II. ONTOLOGIE.

A. Ce este ontologia?

1. Discursul ontologic și modalitățile lui de justificare în filosofia și știința contemporană.
2. Tipuri de existență; existența și non-existența.
3. Tema principiului în filosofie; existența și esența.

B. Spațiul și timpul.

1. Evoluția istorică a reprezentărilor despre spațiu și timp.
2. Unitate și diversitate în înțelegerea spațiului și timpului.
3. Abordări filosofice actuale ale spațiului și timpului.
4. Timpul și condiția umană.

C. Ordinea.

1. Determinismul ca principiu al filosofiei și științei.

2. Ordine și dezordine în structurarea universului; ideea de Kosmos.
3. Ordine și predestinare; întâmplare și destin.
4. Critica concepției clasice privind armonia și ordinea universală.
5. Cauzalitate și lege.
6. Ordinea, dezordinea și condiția umană.

D. Dumnezeu.

1. Conceptul filosofic de Dumnezeu.
2. Existența și posibilitatea cunoașterii lui Dumnezeu.
3. Dumnezeu și condiția umană.
4. Laic și religios în morală.

III. CUNOAȘTERE ȘI ADEVĂR.

1. Conceptul de cunoaștere; modalități fundamentale ale cunoașterii.
2. Analitic și sintetic, a priori și a posteriori, constructiv și reflexiv în cunoaștere.
3. Conceptul de adevăr; felurile adevărului.
4. Surse, criterii și teorii ale adevărului.
5. Eroare și progres în cunoaștere.
6. Dogmatismul, scepticismul, relativismul epistemologic.

IV. ANTROPOLOGIE FILOSOFICĂ

1. Ce este omul? Condiția umană.
2. Concepții clasice asupra naturii umane.
3. Tipuri istorice de umanism.
4. Problema sensului vieții.

V. LIBERTATEA.

1. Libertatea și autoritatea supranaturală; liberul arbitru.
2. Libertatea și constrângerile naturale.
3. Libertatea ca problemă antropologică.
4. Libertatea ca problemă social-politică.
5. Libertatea și responsabilitatea umană.

6. Critica ideologiilor totalitare.

VI. FILOSOFIE ȘI ETICĂ.

1. Ce este dreptatea? Dreptate și nedreptate.

2. Tipuri de dreptate.

3. Teorii asupra dreptății.

4. Fericirea ca problemă filosofică.

5. Interpretări filosofice ale ideii de fericire.

6. Etica activităților și relațiilor interumane.

7. Drepturile omului.

BIBLIOGRAFIE

Lista este orientativă și conține autori și titluri fundamentale. Ea trebuie completată cu lecturi suplimentare, în funcție de opțiunea personală a fiecărui candidat.

1. Aristotel, *Etica nicomahică*

2. Aristotel, *Metafizica*

3. Isaiah Berlin, *Patru eseuri despre libertate*, Ed. Humanitas, București, 1995

4. Lucian Blaga, *Despre conștiința filosofică*, Ed. Facla, Timișoara, 1974

5. Lucian Blaga, *Trilogia cunoașterii*

6. Mihaela Bârsan (coord.) *Jumătatea anonimă. Antologie de filosofie feministă*, Casa de Editură și Presă "Șansa SRL", București, 1997

7. Petre Botezatu, *Adevăruri despre adevăr*, Ed. Junimea, Iași, 1981

8. Ernst Cassirer, *Eseu despre om*, Ed. Humanitas, București, 1994

9. *Declarația Universală a Drepturilor Omului*

10. René Descartes, *Discurs asupra metodei*, Ed. Academiei, București, 1990

11. Albert Einstein, *Cum văd eu lumea*

12. Mircea Eliade, *Sacrul și profanul*, Ed. Humanitas, București, 1991

13. Mircea Flonta, *Perspectivă filosofică și rațiune științifică*

14. Mircea Flonta, *Cognitio*

15. Friederich von Hayek, *Drumul către servitute*
16. Martin Heidegger, *Repere pe drumul gândirii*
17. Martin Heidegger, *Scrisoare despre umanism*
18. David Hume, *Cercetare asupra intelectului omenesc*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987
19. Adrian Paul Iliescu, *Filosofia limbajului și limbajul filosofiei*
20. Karl Jaspers, *Originea și sensul istoriei*
21. Immanuel Kant, *Prolegomene*, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1987
22. Immanuel Kant, *Bazele metafizicii moravurilor*
23. Thomas Kuhn, *Structura revoluțiilor științifice*
24. John Locke, *Eseu asupra intelectului omenesc*, Ed. Științifică, București, 1961
25. John Locke, *Scrisoare despre toleranță*
26. Andrei Marga, *Metodologie și argumentare filosofică*, Cluj - Napoca, 1991
27. Andrei Marga, *Introducere în metodologia și argumentarea filosofică*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1992
28. J. St. Mill, *Despre libertate*
29. Adrian Miroiu (coord.), *Teorii ale dreptății*, Ed. Alternative, București, 1997
30. Adrian Miroiu (coord.), *Etica aplicată*, Ed. Alternative, București, 1995
31. Jacques Monod, *Hazardul și necesitatea*
32. Friedrich Nietzsche, *Dincolo de bine și de rău*, Ed. Humanitas, București, 1992
33. Ilie Pârvu, *Arhitectura existenței*, Ed. Humanitas, București, 1990
34. Platon, *Republica*, în *Opere*, vol. V, Ed. Științifică și Enciclopedică, București, 1986.
35. Karl Popper, *Despre sursele cunoașterii și ale ignoranței*
36. Karl Popper, *Societatea deschisă și dușmanii ei*, Ed. Humanitas, București, 1990
37. Jacqueline Russ, *Metodele în filosofie*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999
38. J. J. Rousseau, *Discurs asupra originii inegalității dintre oameni*
39. J. J. Rousseau, *Contractul social*
40. J. J. Rousseau, *Emile sau despre educație.*

41. Bertrand Russell, *Problemele filosofiei*, Ed. All, București, 1998
42. Ion Vlăduțescu, *O istorie a ideilor filosofice*
43. Ludwig Wittgenstein, *Caietul albastru*

METODICA PREDĂRII FILOSOFIEI

1. Idealul educațional și obiectivele reformei educației; rolul educației filosofice și al disciplinei Filosofie.
 - 1.1 Obiectivele predării - învățării Filosofiei; formarea competențelor generale și a celor specifice.
 - 1.2 Construirea demersurilor didactice și orientarea generală a activității pentru realizarea unui învățământ centrat pe elev.
 - 1.3 Formarea gândirii critice, reflexive, autonome; raportul dintre asimilarea cunoștințelor și formarea competențelor.
 - 1.4 Selectarea și utilizarea creativă a informațiilor în proiectarea și realizarea demersurilor didactice; manualul și bibliografia.
 - 1.5 Corelarea obiectivelor predării - învățării Filosofiei cu experiența culturală și de viață a elevilor, cu particularitățile de vârstă și orientarea lor școlară și profesională.
 - 1.6 Dedogmatizarea predării Filosofiei; formarea competențelor de analiză critică, argumentare, comunicare, a gândirii flexibile și deschise.
 - 1.7 Interpretarea și utilizarea programei curriculare în proiectarea și realizarea activităților didactice.
 - 1.8 Valorizarea valențelor integratoare și a deschiderilor trans-disciplinare în predarea - învățarea Filosofiei.
2. Strategii, metode și tehnici de predare - învățare a Filosofiei.
 - 2.1 Strategii, metode și tehnici didactice adecvate specificului lecției de Filosofie.
 - 2.2 Alegerea tipului de lecție, proiectarea, realizarea și evaluarea lecției de Filosofie.
 - 2.3 Strategii și modalități de integrare în lecție a activităților individuale: fișa bibliografică, fișa de lectură, referatul, studiul de caz, eseul.
 - 2.4 Strategii și modalități de integrare în lecție a activităților de grup: dialogul filosofic, dezbateră, colocviul, jocul de roluri.
 - 2.5 Analiza textului filosofic: strategii, etape, exigențe, aspecte metodice.
 - 2.6 Problematizarea; abordarea din perspectivă filosofică a problematicii lumii contemporane.
3. Evaluarea.

- 3.1 Specificul evaluării în lecția de Filosofie.
- 3.2 Forme, modalități de realizare și tehnici de evaluare.
- 3.3 Rolul evaluării în formarea motivației elevilor pentru studiul Filosofiei.
- 3.4 Competența și performanța în filosofie.
- 3.5 Criterii de evaluare a eficienței didactice a lecției de Filosofie.

BIBLIOGRAFIE

1. Ion Albușescu, Mirela Albușescu, *Didactica disciplinelor socio-umane*, Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 1999
2. C. Bârzea, *Arta și știința educației*, E.D.P., București, 1995
3. Ioan Cerghit, *Metode de învățământ*, E.D.P., București, 1980
4. Sorin Cristea, *Dicționar de termeni pedagogici*, E.D.P., București, 1998.
5. C. Cucuș, *Pedagogie*, Ed. Polirom, Iași, 1996.
6. E. Durkheim, *Educație și sociologie*, E.D.P., București, 1980
7. *Formarea continuă a cadrelor didactice în Uniunea Europeană și în statele AELS / SEE*, Ed. Alternative, București, 1997.
8. Robert M. Gagné, *Condițiile învățării*, E.D.P., București, 1975
9. Miron Ionescu, Vasile Chiș, *Strategii de predare și învățare*, Ed. Științifică, București, 1992
10. M. Ionescu, I. Radu, *Didactica modernă*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1995
11. V. de Landsheere, G. de Landsheere, *Definirea obiectivelor educației*, E.D.P., București, 1979
12. C. Narly, "Problematika idealului pedagogic", în *Modelul uman și idealul educativ*, antologie de texte, E.D.P., București, 1995
13. Ioan Neacșu, *Metode și tehnici de învățare eficientă*, Ed. Militară, București, 1990
14. Ioan Neacșu, *Instruire și învățare*, E.D.P., București, 1999
15. I. Nicola, *Pedagogie*, E.D.P., București, 1993
16. I.T. Radu, *Teorie și practică în evaluarea eficienței învățământului*, E.D.P., București, 1988
17. J. Russ, *Metodele în filosofie*, E.D.P., București, 1999

CUPRINSUL

.....	2
NOTA DE PREZENTARE.....	3
TEMATICA EXAMENULUI PENTRU GRADUL DIDACTIC II.....	5
BIBLIOGRAFIE	7
METODICA PREDĂRII FILOSOFIEI.....	9
BIBLIOGRAFIE.....	10